

ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M É N E M R E P U B L I K Y

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zdeňky Jurasové a soudkyň JUDr. Ilony Lövyové a Mgr. Daniely Teterové v právní věci žalobkyně **Ing. Štěpánky H.**, nar. xxx, bytem v xxx, proti žalovanému **České republice - Ministerstvo pro místní rozvoj**, se sídlem v Praze 1, Staroměstské náměstí 6, **o zaplacení částky 150.000,- Kč**, k odvolání obou účastníků proti rozsudku Okresního soudu v Ostravě ze dne 28.11.2014, č.j. 57C 193/2013-177,

t a k t o :

I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje.**

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Proti rozsudku, jímž byla v odstavci I. výroku žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobkyni částku 94.112,90 Kč do 10 dnů od právní moci rozhodnutí, v odstavci II. výroku zamítnuta žaloba na zaplacení částky 55.887,10 Kč a v odstavci III. rozhodnuto o nákladech řízení tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo, podali odvolání oba účastníci.

Žalobkyně napadla výrok v odstavci II. a navrhovala, aby byl v tomto odstavci rozsudek okresního soudu změněn tak, že bude žalovaný zavázán i k zaplacení částky 55.887,- Kč. Odvolání odůvodnila tím, že rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a dále odkázala i na odvolací důvody uvedené v ustanovení § 205 odst. 2 písm. b) a písm. c) o.s.ř. Dle názoru žalobkyně měla být částka 7.500,- Kč, tedy polovina částky 15.000,- Kč za nemajetkovou újmu uvažována pouze v prvním roce trvání řízení, v dalších letech by měla být úhrada v plné soudem odůvodněné výši 15.000,- Kč. Stavební úřady by měly být schopny pravomocně rozhodnout v horizontu dvou let od zahájení řízení. Tato, dle soudu přiměřená lhůta, však není nijak vázána na výpočet částky nemajetkové újmy a krácení této částky na polovinu. Krácení částky 15.000,- Kč na jednu polovinu mělo být provedeno pouze za první rok řízení, nikoli za první dva roky řízení, jak uvedl okresní soud. Dále žalobkyně nesouhlasila s nepřiznáním navýšení požadovaných koeficientů celkem o 50 %, její požadavek na toto zvýšení je velmi střídmý. Dle názoru žalobkyně se jednalo o věc nikoli složitou, dokazování probíhalo cca 9 % doby řízení, když běžnost řízení v řádu několik desítek případů ročně dokládá statistika Úřadu městského obvodu Svinov i Úřadu městského obvodu Poruba. Rovněž Magistrát města Ostravy vyslovil závěr, že se jedná o věc nikoli složitou. Okresní soud tvrdí, že řízení bylo sice projednáváno pouze na dvou stupních, ale opakovaně, proto možnost zvýšení nepřiznal. Žalobkyně je ale toho názoru, že právě proto měla být částka zvýšena o požadovaných 5 % z možnosti zvýšení až o 10 %. Kdyby žalobkyně aktivně nevystupovala v řízení, nebylo by ukončeno dosud, je proto dle názoru žalobkyně zcela proti logickému uvažování závěr soudu o tom, že je nutno logicky připustit, že četnost a rozsah podání a námitek žalobkyně pravděpodobně měla vliv na celkovou délku řízení. Uplatňování práv žalobkyně nemůže jít k její tíži, a proto mělo být zvýšení částky o požadovaných 10 % z možnosti zvýšení až od 20 % poskytnuto. Žalobkyně nesouhlasí ani s tím, že dle názoru soudu nelze zvýšit z důvodu věku a z důvodu, že věc má pro ni nevelký význam. Předmětným řízením byla vystavena 10 % svého celkového věku, cca 20 % svého produktivního věku. Vlekoucí se řízení ji omezuje v jiných aktivitách a závěr soudu, že je v produktivním věku a řízení zvládá, není argument pro nepřiznání zvýšení náhrady. V žalobě detailně popsala, jak velký význam pro ni věc měla. Úvaha soudu, že při komplexním posouzení věci i významu řízení pro žalobkyni přihlédl k umístění domu příliš blízko vlastnické hranici a umístění okna obytné kuchyně na severní straně domu. Z toho dedukuje, že nelze přičítat stavebníkům černé stavby jejich chování plně k tíži. Tento názor je zcela irelevantní a věcně nesprávný. V žalobě se jednalo o náhradu za nemajetkovou újmu za průtah správního orgánu, nikoli o věcné posuzování blízkosti domu či tvaru plotu. Že je názor soudu nesprávný, lze dedukovat ze situace v místě, kde se stavba oplocení vyskytuje. V této části odvolání žalobkyně popisovala místní poměry lokality zástavby domu a jejich historický vývoj. Na základě posouzení místních poměrů hranic mezi dvory, kde není oplocení vybudováno vůbec či je nízké, průhledné a řádně technicky provedené, je žalobkyně toho názoru, že účinkem předmětné stavby oplocení by byla nad míru přiměřenou poměrům obtěžována. Těžce může hnout s danou situací, kdy v době výstavby v době před cca 170 lety byla stavba domu u severní hranice pozemku obvyklá, těžce může hnout se situací, kdy byl cca před 100 lety nevhodně postaven dům stavebníka mezi již plánovitě postavené usedlosti. Jediné, čeho lze dosáhnout, aby stavba a oplocení byla provedena citlivě s ohledem na danou situaci. Vzhledem

k tomu, že věc má pro ni velký význam, mělo by být požadované zvýšení částky o 25 % z možného zvýšení o 50 % okresním soudem poskytnuto.

Žalovaný napadl výrok v odstavci I. a navrhoval, aby byl rozsudek okresního soudu v tomto rozsahu změněn tak, že bude žaloba zamítnuta. Odvolání odůvodnil tím, že okresní soud neúplně zjistil skutkový stav, neboť neprovedl navržené důkazy potřebné k prokázání rozhodných skutečností, na základě provedených důkazů dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a jeho rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Při výkladu zákona č. 82/1998 Sb. se okresní soud řídil bez dalšího stanoviskem občanskoprávního a obchodního kolegia NS ČR sp. zn. Cpjn 206/2010, které se však zabývá pouze nepřiměřenou délkou soudního řízení, při posuzování délky řízení správního a soudního je však třeba vzít v úvahu zásadní rozdíl. Zatímco předpisy správního práva stanoví příslušným orgánům lhůty pro provedení úkonů či vydání rozhodnutí, procesní předpisy upravující řízení před soudem zpravidla takové lhůty nestanovují. Tento rozdíl vyplývá z druhé a třetí věty ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. Dle žalovaného by v projednávaném případě byl jako důvod vzniku nemajetkové újmy žalobkyně tvrzený nesprávný úřední postup stavebních úřadů spočívající v nepřiměřené celkové době trvání řízení o odstranění, resp. dodatečném povolení stavby. Dle žalovaného však stavební úřady překročily zákonem stanovenou lhůtu pro vydání rozhodnutí pouze ve třech případech, a to konkrétně o 8 dnů v případě rozhodnutí ze dne 16.8.2007, o 1 měsíc a 1 den v případě rozhodnutí ze dne 11.4.2008, o dva dny v případě rozhodnutí ze dne 14.9.2011. Jen v těch případech došlo k porušení povinností vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě, z tohoto důvodu spočívá rozsudek na nesprávném právním posouzení věci, když nesprávně vyložil a aplikoval ustanovení § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb. V důsledku toho dospěl na základě provedených důkazů k nesprávným skutkovým zjištěním, neboť se nezabýval otázkou, zda stavební úřady rozhodovaly v zákonem stanovených lhůtách. Napadený rozsudek je proto v této části nepřezkoumatelný. V průběhu řízení vyšlo najevo, že stavba oplocení byla dodatečně povolena ve stavebním řízení a tedy její existenci nelze považovat za protiprávní. Dle názoru žalovaného je třeba posoudit, zda porušení povinnosti vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě ve výše uvedených třech případech bylo jedinou či alespoň důležitou, podstatnou a značnou příčinou nemajetkové újmy. Nemajetková újma tvrzená žalobkyní je způsobena výlučně jednáním stavebníka, aniž by bylo nutné zabývat se tím, zda toto bylo v souladu s právem či nikoli. Přestože byl k důkazu navržen celý správní spis, resp. spisy, soud prvního stupně se vůbec nezabýval otázkou, do jaké míry byla délka řízení způsobena stavebníkem, který byl rovněž účastníkem řízení. Dále žalovaný vznesl námitku promlčení ve vztahu ke všem nárokům žalobkyně a okresnímu soudu vytýkal, že nesprávně aplikoval stanovisko NS, které se zabývá především soudním řízením v civilních a trestních věcech, které jsou způsobilé citelněji zasáhnout do osobní sféry účastníků než stavební řízení ve věci stavby oplocení.

K odvolání žalobkyně se žalovaný vyjádřil tak, že je nedůvodné a navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, případně rozhodl tak, že se žaloba v celém rozsahu zamítá. Zdůraznil, že účelem krácení zadostiučinění je vystihnout skutečnost, že každé řízení určitou dobu trvá, tedy že každé řízení lze charakterizovat jistou přiměřenou délkou, po kterou není

objektivně přiměřené poskytovat zadostiučinění ve stejné výši. Pro případ, že by bylo možno uvažovat o odpovědnosti státu za nemajetkovou újmu, uvedl žalovaný, že nepovažuje za důvodné zvýšení žalované částky až o 50 %. Ze skutečnosti, že obecně jsou obdobná řízení vedena v počtu desítek ročně, nelze automaticky dovozovat, že předmětné řízení o odstranění stavby bylo jednoduché a běžné. V daném případě šlo o řízení, v němž vystupovali účastníci se zcela protichůdnými zájmy, správní orgány byly povinny opakovaně řešit podjatost oprávněných úředních osob, došlo ke změně příslušnosti správních orgánů, byly vypracovány dva znalecké posudky, byla podána správní žaloba, věc byla projednávána na dvou různých prvoinstančních stavebních úřadech. Tvrzení žalobkyně, že Magistrát města Ostravy vyslovil závěr, že věc není složitá, je zavádějící. Další odvolací důvody žalobkyně se jeví jako zmatečné, neboť jimi žalobkyně dovozuje, že je stavbou obtěžována nad míru přiměřenou poměrům a tvrdí extrémní zhoršení pohody bydlení, čímž vyjadřuje nesouhlas s výsledkem rozhodovací činnosti správních orgánů. Jedná se o nárok s jiným skutkovým základem, než který nelze podle § 216 odst. 2 o.s.ř. uplatnit.

V důsledku podaného odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek v celém rozsahu, aniž byl vázán uplatněnými odvolacími důvody (ust. § 212a odst. 1 o.s.ř.). Z úřední povinnosti zkoumal, zda řízení před soudem prvého stupně netrpělo některou z vad, na něž odkazuje ustanovení § 212a odst. 5 o.s.ř., dospěl přitom k závěru, že žádnou z těchto vad řízení před soudem prvého stupně netrpělo.

V projednávané věci se žalobkyně domáhala zaplacení žalované částky z titulu přiměřeného zadostiučinění za průtahy správního orgánu, neboť řízení o odstranění plotu, které bylo zahájeno dne 23.10.2006, bylo pravomocně skončeno až k 31.1.2014. Okresní soud po provedeném dokazování učinil závěr o skutkovém stavu o tom, že žalobkyně byla účastníkem řízení o odstranění stavby - oplocení vedeného stavebním úřadem Statutárního města Ostrava, Úřadu městského obvodu Svinov, poté stavebním úřadem Statutárního města Ostrava, Úřadu městského obvodu Poruba, řízení bylo zahájeno dne 23.10.2006 a ukončeno bylo rozhodnutím MMO odbor stavebně správní ze dne 29.1.2014 ke dni 31.1.2014, což je sedm let, tři měsíce a devět dní. V průběhu řízení ve věci odstranění stavby oplocení mezi specifikovanými pozemky v katastrálním území Svinov bylo vydáno šest rozhodnutí prvostupňových orgánů, přičemž prvních pět bylo druhostupňovým orgánem zrušeno a věc byla vždy vrácena k dalšímu řízení. Žalobkyně se domáhala přijetí opatření proti nečinnosti, kterému bylo vyhověno a dále převzetí věci nadřízených správním orgánem, tomuto návrhu nebylo vyhověno. Vyjma místních šetření bylo vyžádáno posouzení denního osvětlení, dále byl vypracován znalecký posudek a jeho doplnění, což trvalo celkem čtyři měsíce. Žalovaný byl k přiměřenému zadostiučinění ve výši 87.500,- Kč vyzván výzvou ze dne 10.3.2013, dne 28.8.2013 sdělil žalovaný žalobkyni, že jejímu požadavku nevyhověl.

Zjištěný skutkový stav okresní soud posoudil dle ust. § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb., § 31a odst. 1, 2 a 3 téhož právního předpisu. Aplikoval stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.4.2011 sp.

zn. Cpjn 206/2010 a judikaturu ESLP (rozsudek Apicella proti Itálii). Okresní soud dospěl k závěru, že za správní řízení trvající sedm let, tři měsíce a devět dní, přísluší žalobkyni finanční zadostiučinění ve výši 94.112,90 Kč, když po stránce skutkové a právní nehodnotí soud toto řízení jako typově složité, ovšem s ohledem na umístění staveb a situaci v terénu, byla typová jednoduchost řízení mírně ztížena a dle názoru okresního soudu by taková věc měla být rozhodnuta v horizontu dvou let. Dle názoru okresního soudu žalobkyně svým jednáním nepřispěla k průtahům v řízení. Skutečnost, že žalobkyně důsledně hájila a uplatňovala svá procesní práva, nemohou jít k její tíži i vzhledem k tomu, že podaným opravným prostředkům druhostupňový orgán z velké části vyhověl. Opakovaně využila také dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení. Připustil, že pokud by druhostupňový orgán jasně vyslovil právní názor, mohly by prvostupňové orgány rozhodnout dříve než šestým rozhodnutím ve věci. S ohledem na narůstající obsáhlost podkladů, jakož i námitek žalobkyně, s nimiž se musely prvostupňové orgány vypořádávat, je možno pochopit nedodržení stanovené lhůty pro rozhodnutí ve věci v posledním prvostupňovém řízení. Okresní soud hodnotil význam předmětu pro žalobkyni, a to tak, že byť toto řízení je subjektivně psychickou a časovou zátěží, ve srovnání s řízeními probíhajícími před soudem projednávajícím otázky s dopadem do majetkové a finanční sféry, osobního stavu či osobní svobody jednotlivce, je významnost správního řízení spíše na dolní hranici, z čehož soud vycházel při stanovení výše nemajetkové újmy. Za každý rok řízení přiznal žalobkyni odškodnění nemajetkové újmy ve výši 15.000,- Kč, vyjma prvních dvou let délky správního řízení, za kteréžto přiznal polovinu této částky. Okresní soud dále zdůvodňoval, proč nenavýšil žalobkyní požadovaných jednotlivých koeficientů o celkem 50 % s tím, že řízení nebylo zcela jednoduché, věc byla projednávána jen ve dvou stupních, avšak opakovaně, žalobkyni nelze vytýkat uplatnění jejich zákonných práv, avšak je nutno logicky připustit, že četnost a rozsah podání a námitek žalobkyně pravděpodobně měl vliv na celkovou délku řízení, naopak jejich uplatnění mohly vést ke správnosti rozhodnutí ve věci. Okresní soud však nenašel předpoklady pro navýšení ze zohledňované hlediska věku, neboť žalobkyně je dosud ve věku produktivním a měla by být schopna popsané řízení celkové řízení celkově zvládat. Přihlédl i k tomu, že celkový vliv na situaci má objektivní realita spočívající v umístění domu poblíž vlastnické hranice za situace, kdy umístění kuchyně na severní straně domu negativně ovlivňuje její osvětlení, a proto konkrétní oplocení sousedního pozemku má sice zvýšený vliv na celkové vnímání situace, ovšem tuto realitu nelze přičítat stavebníkům plotu, o jejichž odstranění v řízení šlo, zcela k tíži.

Skutkový stav, ke kterému okresní soud dospěl, zcela odpovídá zjištěním učiněným z jednotlivých důkazů, které byly okresním soudem provedeny. Důkazy byly hodnoceny jednotlivě i v jejich vzájemné souvislosti v souladu s ust. § 132 a násl. občanského soudního řádu. V průběhu odvolacího řízení žádné dokazování prováděno nebylo, neboť nevyvstala potřeba provádění již provedených důkazů a účastníci žádné důkazy nenavrhovali.

Odvolací soud zcela souhlasí s právním posouzením věci okresním soudem, který správně aplikoval ust. § 13 odst. 1 a § 31a zákona č. 82/1998 Sb. Okresní soud

se zabýval všemi hledisky, které tento právní předpis (ust. § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb.) vyjmenovává a postupoval v naprostém souladu se stanoviskem občanskoprávního obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.4.2011 sp. zn. Cpjn 206/2010. Odvolací soud nesouhlasí s žalovaným, namítá-li, že toto stanovisko nelze použít v případě správního řízení, neboť je zřejmé, že se vztahuje na odpovědnost při výkonu státní moci, z čehož je zřejmé, že se vztahuje i na činnost orgánů ve správním řízení. Vznesl-li žalovaný v odvolacím řízení námitku promlčení, je tato námitka uplatněna v rozporu s ust. § 205a o.s.ř. a nadto je zcela nedůvodná.

Okresní soud se správně vyložil ust. § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., dospěl-li posléze k závěru, že s ohledem na stav věci činí přiměřené zadostiučinění v daném případě 15.000,- Kč za jeden rok řízení. Při úvaze o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění je nutno přihlížet k celkové době, po kterou řízení trvalo, nikoli jen k době, po kterou docházelo k průtahům ve smyslu nečinnosti, takže v tomto směru není rozhodující, že toliko ve třech případech nedodržel správní orgán příslušné lhůty. Délka řízení, která v projednávané věci činila sedm let, tři měsíce a devět dnů, je doba nepřiměřeně dlouhá, proto se nejeví jako dostačující pouhé konstatování, že došlo k porušení práva žalobkyně. Okresní soud se správně vypořádal s hodnocením jednotlivých kritérií uvedených v ust. § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. a v tomto směru odvolací soud zcela na toto odůvodnění odkazuje. Lze rovněž zcela souhlasit s tím, že za prvé dva roky trvání řízení došlo ke krácení částky 15.000,- Kč na ½, tento názor je zcela v souladu s názorem Nejvyššího soudu vyjádřeném ve stanovisku Cpjn 206/2010. Za celkovou dobu, po kterou řízení trvalo, tak činí zadostiučinění právě částku, ke které dospěl okresní soud, tj. částku 94.112,90 Kč.

Vytýkala-li žalobkyně okresnímu soudu, že částku 15.000,- Kč za každý rok trvání řízení nenavýšil o 50 %, není její námitka důvodná.

Základní zadostiučinění rovnající se součinu základní částky za jeden rok řízení (ovšem snížené za prvé dva roky řízení na jednu polovinu) a celkové doby řízení lze dále upravovat v důsledku působení jednotlivých hledisek uvedených v ust. § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. pod písmeny b) až e). Lze jej zvýšit, ale i snížit. Dle NS ČR by mělo být dostačující zvýšení či snížení nepřesahující 50 %, aby byl zachován stav přiměřenosti mezi utrpěnou újmou a za ni poskytnutým odškodněním.

Odvolací soud zcela souhlasí s okresním soudem, dospěl-li k závěru, že v projednávané věci nejsou dány žádné důvody, které by mohly vést ke zvýšení základního zadostiučinění.

Ve vztahu ke složitosti řízení, jakožto k jednomu z hledisek jmenovaných v ust. § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb. je třeba uvést, že se nehodnotí jen složitost právní, ale též složitost skutková. V daném případě bylo řízení skutkově složitější, což bylo dáno množstvím důkazů, které nejsou v obdobných správních řízeních obvyklé.

Odvolací soud zcela souhlasí s okresním soudem i pokud se týká hodnocení vlivu chování žalobkyně v průběhu správního řízení na jeho délku a odkazuje na ně, stejně jako s hodnocením postupu správních orgánů. Tyto sice porušily právo žalobkyně na vyřízení věci v přiměřené lhůtě ve smyslu ust. § 13 odst. 1 zákona č.

82/1998 Sb., což vedlo k přiznání zadostiučinění, avšak žádné okolnosti, které by ve smyslu ust. § 31a odst. 3 zákona č. 82/1998 Sb., písm. a) měly vést k jeho zvýšení, shledány nebyly.

Vytýká-li žalobkyně okresnímu soudu, že nenavýšil zadostiučinění z důvodu věku a významu řízení, není její námitka důvodná. Lze souhlasit s okresním soudem, že věk žalobkyně nemůže být důvodem ke zvýšení zadostiučinění. Negativní důsledky nepřiměřeně dlouhého řízení vnímají intenzívněji osoby pokročilého věku či osoby vážně nemocné. Takovou osobou žalobkyně není, proto by měla být objektivně schopna délku správního řízení lépe snášet. Správní řízení o odstranění plotu není objektivně tak závažné, aby mohlo být srovnáváno zejména se soudními řízeními, která mají přímý dopad do osobní, majetkové či finanční sféry nebo těmi správními řízeními, která se týkají poskytování různých finančních plnění ze strany státu, na nichž jsou účastníci takových řízení existenčně závislí.

Namítá-li žalobkyně v podaném odvolání, že účinkem stavby oplocení by byla nad míru přiměřenou poměrům obtěžována, nelze se touto námitkou zabývat, neboť předmětem tohoto řízení je posouzení otázky porušení práva žalobkyně na vyřízení správní věci v přiměřené lhůtě nikoli výsledek tohoto řízení.

Veden těmito důvody odvolací soud rozsudek okresního soudu v celém rozsahu potvrdil (ust. § 219 o.s.ř.).

Výrok o náhradě nákladů odvolacího řízení je odůvodněn ust. § 142 odst. 2 o.s.ř. a § 224 odst. 1 o.s.ř. Žalobkyně byla v odvolacím řízení úspěšná v rozsahu 62,7 % a neúspěšná v rozsahu 37,3 %, měla by proto právo na náhradu nákladů ve výši rozdílu mezi úspěchem a neúspěchem, tj. co do 25,4%, náhradu nákladů odvolacího řízení však nepožadovala.

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí **lze podat dovolání** k Nejvyššímu soudu v Brně ve lhůtě dvou měsíců ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

V Ostravě dne 7. září 2015

Za správnost vyhotovení:
Renáta Plíhalová

JUDr. Zdeňka Jurasová, v.r.
předsedkyně senátu